Lieta Nr.C28429112
SJC – 20/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 26.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments
šādā sastāvā: tiesnesis referents I.Bisters
tiesnese A.Briede
tiesnesis N.Salenieks

rakstveidā procesā izskatīja SIA /Nosaukums A/ pieteikumu par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 3.jūlija sprieduma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem civillietā /pers. A/ prasībā pret SIA /Nosaukums A/ par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar spriedumu, atlaišanas pabalsta un vidējās izpeļņas par darba piespiedu kavējuma laiku piedziņu.

Augstākās tiesas Civillietu departaments

konstatēja

[1] 2012.gada 3.septembrī /pers. A/ cēlis un vēlāk papildinājis Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā prasību pret SIA /Nosaukums A/ par darba devēja 2012.gada 3.augusta uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar spriedumu, atlaišanas pabalsta un vidējās izpeļņas par piespiedu darba kavējuma piedziņu, lūdzot noteikt, ka spriedums daļā par naudas piedziņu izpildāms nekavējoties.

[2] Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 8.marta spriedumu prasība apmierināta daļēji: darba līguma uzteikums atzīts par spēkā neesošu ar sprieduma taisīšanas datumu; /pers. A/ labā piedzīta vidējā izpeļņa 1291,68 Ls apmērā par darba piespiedu kavējumu; prasība daļā par atlaišanas pabalsta piedziņu noraidīta.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 2.punktu, tiesa noteikusi, ka spriedums daļā par vidējās izpeļņas piedziņu izpildāms nekavējoties.

2013.gada 7.jūnijā SIA /Nosaukums A/ izpildījusi spriedumu par vidējās izpeļņas piedziņu.

[3] SIA /Nosaukums A/ par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 8.marta spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot to pilnā apmērā.

Apelācijas instancei, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 634.panta pirmo daļu un 635.panta ceturto daļu, 2013.gada 19.jūnijā iesniegts pieteikums par sprieduma izpildīšanas pagriezienu, lūdzot prasības noraidīšanas gadījumā piedzīt no /pers. A/ par labu SIA /Nosaukums A/ 1291,68 Ls un sprieduma izpildes izdevumus 336,29 Ls.

Lūgumu par sprieduma izpildīšanas pagriezienu SIA /Nosaukums A/ pamatojusi ar apsvērumu, ka prasības noraidīšanas gadījumā, saskaņā ar Civilprocesa likuma 635.panta ceturto daļu, tai būs tiesības saņemt atpakaļ visu, ko tā samaksājusi /pers. A/, izpildot spēkā nestājušos sprieduma daļu par vidējās izpeļņas piedziņu.

Civilprocesa likuma 635.panta sestajā daļā ietvertais sprieduma izpildīšanas pagrieziena ierobežojums, proti, ka darba samaksas strīdos to iespējams veikt, ja atceltais spriedums pamatots uz prasītāja sniegtām nepatiesām ziņām vai uz viltotiem dokumentiem, nav attiecināms uz izskatāmo lietu. Piemērojot teleoloģisko redukciju secināms, ka lietā nepastāv Civilprocesa likuma 635.panta sestajā daļā noteiktie sprieduma izpildīšanas pagrieziena ierobežojumi, jo šī norma aizsargā tikai godprātīgu darbinieku, bet /pers. A/ panāca sev labvēlīgu spriedumu ar nepatiesiem paskaidrojumiem un tajos norādītām nepatiesām ziņām.

[4] Izskatījusi lietu sakarā ar SIA /Nosaukums A/ apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija ar 2013.gada 3.jūlija spriedumu pilnībā noraidījusi /pers. A/ prasību.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 635.panta sesto daļu, ar spriedumu noraidīts SIA /Nosaukums A/ lūgums par sprieduma izpildīšanas pagriezienu.

Noraidot lūgumu par sprieduma izpildīšanas pagriezienu, apelācijas instances tiesa atsaukusies uz Civilprocesa likuma 635.panta sesto daļu, kas paredz, ka lietās par darba samaksas piedziņu sprieduma izpildīšanas pagrieziens pieļaujams, ja atceltais spriedums pamatots uz prasītāja sniegtām nepatiesām ziņām vai uz viņa iesniegtiem viltotiem dokumentiem (likuma redakcija, kas bija spēkā uz 2013.gada 3.jūliju).

Nepiekrītot SIA /Nosaukums A/ interpretācijai, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija 2013.gada 3.jūlija spriedumā atzinusi, ka Civilprocesa likuma 635.panta sestā daļa tulkojama pēc tās vārdiskās jēgas un satur nepārprotamu likumdevēja gribu sprieduma izpildīšanas pagriezienu darba samaksas strīdos pieļaut tikai pret tādu darbinieku, kurš tiesai sniedzis nepatiesas ziņas vai viltotus dokumentus. Tā kā lietā nav iesniegti pierādījumi par minētās tiesību normas tiesiskā sastāva realizēšanos, tad nevar iestāties arī normas tiesiskās sekas. Savukārt sprieduma izpildīšanas pagriezienu pret ikvienu darbinieku, kurš vērsies tiesā savu aizskarto civilo tiesību aizsardzībai un kura prasība vēlāk noraidīta, likums neparedz.

[5] Ar Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 28.oktobra rīcības sēdes lēmumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 464.panta trešo un $4.^1$ daļu un $464.^1$ panta otrās daļas 2.punktu, atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA /Nosaukums A/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 3.jūlija spriedumu daļā ar kuru noraidīts lūgums par sprieduma izpildīšanas pagriezienu.

[6] SIA /Nosaukums A/ 2015.gada 4.jūnijā iesniegusi Augstākajā tiesā pieteikumu, kurā lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas

2013.gada 3.jūlija spriedumu daļā par sprieduma izpildīšanas pagrieziena noraidīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem un nodot lietu jaunai izskatīšanai.

Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Ar Satversmes tiesas 2015.gada 16.aprīļa spriedumu lietā Nr.2014-13-01 Civilprocesa likuma 635.panta sestā daļa, ciktāl tā attiecas uz sprieduma izpildīšanas pagriezienu lietās par darba samaksas piedziņu, atzīta par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam un spēku zaudējušu no 2015.gada 1.novembra. Attiecībā uz konstitucionālās sūdzības iesniedzēju, SIA /Nosaukums A/, apstrīdētā norma atzīta par spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža – 2013.gada 3.jūlija, kad Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija pasludinājusi spriedumu.

[6.2] Minētais spriedums ir pamats lietas atkārtotai izskatīšanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, jo lūgums par sprieduma izpildīšanas pagriezienu noraidīts, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 635.panta sesto daļu, proti, tiesību normu, kas ar Satversmes tiesas spriedumu atzīta par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam.

[7] Pārbaudījis lietas materiālus un izvērtējis pieteikumā norādītos argumentus, Civillietu departaments atzīst, ka pieteikums apmierināms tālāk minēto apsvērumu dēļ.

[7.1] Civilprocesa likuma 635.panta sestās daļas redakcija, kas bija spēkā uz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 3.jūlija sprieduma pieņemšanas dienu un piemērota lietā, noteica, ka lietās par (..), darba samaksas piedziņu, (..), sprieduma izpildīšanas pagrieziens pieļaujams, ja atceltais spriedums pamatots uz prasītāja sniegtām nepatiesām ziņām vai uz viņa iesniegtiem viltotiem dokumentiem.

Civilprocesa likuma 479.panta 5.punkts noteic, ka par jaunatklātu apstākli atzīst lietas izspriešanā piemērotās tiesību normas atzīšanu par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Latvijas Republikas Satversmes tiesa 2015.gada 16.aprīļa spriedumā lietā Nr.2014-13-01 „Par Civilprocesa likuma 635.panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam" atzinusi Civilprocesa likuma 635.panta sesto daļu, ciktāl tā attiecas uz sprieduma izpildīšanas pagriezienu lietās par darba samaksas piedziņu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam un attiecībā pret atbildētāju par spēkā neesošu no 2013.gada 3.jūlija.

Satversmes tiesa minētajā spriedumā atzinusi, ka Civilprocesa likums neparedz procesuālu mehānismu, kas darba strīdos samazinātu darba devēja risku, ka tas var neatgūt ar nekavējoties izpildītu tiesas spriedumu piedzīto, un apstrīdētā norma liedz atbildētājam celt jaunu prasību, pamatojoties uz Civillikuma normām par atprasījumu netaisnas iedzīvošanās dēļ. Šo iemeslu dēļ atbildētāja tiesības sprieduma izpildīšanas pagrieziena rezultātā atgūt ar nekavējoties izpildītu spriedumu bez tiesiska pamata piedzītos naudas līdzekļus ir ierobežotas tiktāl, ka var uzskatīt, ka šīs tiesības ir atņemtas pēc būtības. Šādā situācijā citas atbildētājam Civilprocesa likumā nodrošinātās taisnīgas tiesas garantijas ir uzskatāmas par neefektīvām, jo faktiski atbildētājs nevar panākt sev labvēlīga taisnīga sprieduma izpildīšanu *(sk. Satversmes tiesas 2015.gada 16.aprīļa sprieduma lietā Nr.2014-13-01 20.4.punktu)*.

[7.2] Ievērojot faktu, ka Civilprocesa likuma 635.panta sestā daļa, ciktāl tā attiecas uz sprieduma izpildīšanas pagriezienu lietās par darba samaksas piedziņu, atzīta par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam un attiecībā pret SIA /Nosaukums A/ atzīta par spēkā neesošu no 2013.gada 3.jūlija, secināms, ka lietā iestājies Civilprocesa likuma 479.panta 5.punktā noteiktais priekšnoteikums sprieduma atcelšanai daļā sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, proti, apelācijas instances tiesas piemērotā tiesību norma atzīta par neatbilstošu augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Tāpat konstatējams, ka pieteikums par lietas izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem iesniegts, ievērojot Civilprocesa likuma 478.panta otrās daļas un 480.panta 4.punktā minēto termiņu, proti, pieteikums iesniegts trīs mēnešu laikā no dienas, kad konstatēti apstākļi, kas ir par pamatu lietas jaunai izskatīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 478.panta otro daļu, 481.pantu un 482.panta otro daļu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o l ē m a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 3.jūlija spriedumu daļā, ar kuru noraidīts SIA /Nosaukums A/ lūgums par sprieduma izpildīšanas pagriezienu, atcelt un šajā daļā nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis I.Bisters

Tiesnese A.Briede

Tiesnesis N.Salenieks